

Kao da je ponašanje vodećih historičara trajnije uticalo na inteligenciju od partijskih gledanja. Revizionizam de Felicea u Italiju velikoj meri se podudarao sa Fireovim pokušajem da detronizuje komunistički antifašizam u Francuskoj. Oba historičara su bivši komunisti, pa renegatski žar objašnjava neke važne isključivosti. Ipak Fire nije pokušavao da rastereti francusku ekstremnu desnicu, kao što je to de Felice pokušao da učini sa Musolinijem. Renco de Felice kao najugledniji neutralizator italijanskog fašizma u svojoj višetomnoj biografiji Musolinija je, zajedno sa svojom vrednosno neutralnom školom, početkom 1990-ih revidirao sliku italijanskog fašizma u čijem je središtu napad na tzv. "mit o otporu".

Resistenza (otpor) je retka imenica koja se u italijanskom jeziku piše velikim slovom i na koju su se pozivali komunisti i demohrišćani. Ova saglasnost oko Resistenza se, kao i mnoge druge koalicije, raspala nakon 1989. Krug historičara okupljenih oko Felicea (koji je umro 1996) optužio je Resistenza kao mit. Ovaj mit je, tvrde, prikrivao činjenicu da je samo mali broj Italijana pružao otpor fašizmu, dok je većina bila pasivni saučesnik. Feliceov drugi prigovor bio je još žešći. Zato što su borci otpora svojim atentatima na naciste izazivali odmazde prema civilima kao i zbog ubilačkih sukoba u vlastitim redovima oni nisu u moralnom pogledu bili ništa bolji od svojih protivnika. Fašizam je izjednačen sa antifašizmom. Da li je Resistenza bila samo ljubomorno negovana italijanska poratna bajka kako tvrde revizionisti? Izložba "Partigiani" koja je išla po SR Nemačkoj 2000. godine demantuje to. Resistenza je bila značajan akt civilnog otpora jer se oko 300.000 aktivnih partizana posle pada Musolinija suprotstavljalo novoj Badoljovoj vladi i Nemcima (Historikerstreit auf Italienisch 2000).

Slabljenje kritičnosti prema fašizmu danas u Italiji je u službi antislovenskog nacionalizma, a službeno podsećanje na zločine komunista posle rata je na liniji konačnog rušenja italijanske levice. U Francuskoj je sumnja u antifašistički otpor takođe u službi protivljenja komunistima, ali i desnoekstremističkog otpora imigrantima. Prevladavanja polarizacije između kolaboracije i resistance kod obeju zemalja treba da ojača novi nacionalnopatriotski front. U tom pogledu debata oko Višijevskog sindroma u Francuskoj slična je sporu Historikerstreit u Nemačkoj i romantizovanju Musolinija u Italiji. Posmatrano s druge strane, razlike između Francuske i Austrije nalik su razlikama između Japana i SR Nemačke. Francuska jeste bila poražena, ali se ipak uz savezničku pomoć vlastitim snagama oslobodila i posle rata mogla pozvati na heroje otpora. U Austriji nije bilo pokreta otpora, a Austrijanci su bili redovan kadar Wehrmacht-a. Zato je Austrija i bila lišena integrativnih antifašističkih sadržaja. Njena prerada istorije sličnija je švajcarskoj verziji. Švajcarska se posle rata predstavljala kao visoko ugrožena žrtva koja se od nacizma štitila hrabrom spremnošću za otpor svoje vojske u alpskom redutu. Uistinu održavala se zahvaljujući finansijskoj i industrijskoj podršci Hitleru. Svaka od zemalja je koristila različite mogućnosti da pribavi status žrtve. Međutim, uprkos različitom iskustvu postoje mnoge sličnosti u kulturi sećanja (Wegen). Tako npr. Austrija i Francuska sjedinjuju sećanja na oba svetska rata, pa je u francuskim spomenicima brisana razlika između okupacije i Višija. U Austriji spomenici takođe brišu razlike između palih u oba svetska rata. "Bele fleke" u spomeničkoj kulturi Francuske i Austrije svedoče o nepotpunom i iskrivljenom prevladavanju neslavne prošlosti.

Sa slabljenjem i nestankom hladnog rata i urušavanjem evropskog real socijalizma otpao je glavni motiv i obrazac dosadašnjeg pisanja istorije geografski polarizovan ideološkom podelom kontinenta. Zato se nenadano pojavio zadatak novog pisanja i promišljanja istorije